

Joanna Ryszkiewicz, Olga Adach

Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

ROLA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO ORAZ PODMIOTÓW LOKALNYCH NA RZECZ ROZWOJU TURYSTYKI W REGIONIE NA PRZYKŁADZIE TURYSTYKI ŻEGLARSKIEJ

Streszczenie: Artykuł jest wstępem do dyskusji na temat rozwoju turystyki żeglarskiej w aspekcie regionalnym. W pracy omówiono zasady współpracy samorządu terytorialnego z pozostałymi podmiotami lokalnymi. Analiza dotyczyła czterech gmin Wielkopolski. Poprzez porównanie strategii rozwoju lokalnego wykazano zainteresowanie i świadomość konieczności rozwoju turystyki i rekreacji oraz wykorzystania potencjału gmin jako ośrodków żeglarskich. Aby zapewnić poprawne funkcjonowanie turystyki żeglarskiej, wymagane jest sprawne współdziałanie. W stanie obecnym dominuje rozproszenie podmiotów świadczących usługi dla żeglarzy oraz brak infrastruktury spełniającej oczekiwania potencjalnych klientów. W tej sytuacji za uzasadnione wydaje się stworzenie wspólnego, długoterminowego i przede wszystkim uwzględniającego role poszczególnych podmiotów programu inwestycyjnego.

Słowa kluczowe: rozwój lokalny, turystyka i rekreacja, żeglarstwo, zintegrowane zarządzanie.

1. Wstęp

„Wraz ze wzrostem poziomu rozwoju społecznego wzrasta znaczenie czasu wolnego. Dzięki postępowi technicznemu i wzrostowi wydajności pracy rosną jednostkowe potrzeby związane z jego ilością” [Siwiński 1999, s. 28]. Tendencje te są szczególnie wyraźne w dużych ośrodkach miejskich. Zmiany w strukturze czasu pracy pozwalają na wyodrębnienie tzw. czasu wolnego średniego – 1-3-dniowego, przypadającego głównie w weekendy. W tym czasie jednostka pragnie zrealizować takie działania, których głównym celem jest rekompensata niedoborów związanych z pracą zawodową, wypoczynek i rekreacja.

Wśród treści wypełniających czas wolny coraz popularniejsza staje się turystyka kwalifikowana oraz różnego rodzaju sporty przestrzenne. „Zarysowuje się tendencja do coraz częstszego korzystania z rekreacji ruchowej w naturalnym przyrodniczym otoczeniu, gdyż środowisko naturalne jest najwłaściwszym miejscem wypoczynku człowieka żyjącego w zurbanizowanym świecie” [Siwiński 1999, s. 30]. Jedną z propozycji łączących wymienione wyżej elementy jest żeglarstwo.

Ze względu na oszczędność czasu i środków finansowych osoby pragnące zagospodarować „średni” czas wolny mogą być potencjalnie zainteresowane ofertą w pobliżu miejsca stałego zamieszkania. Dla mieszkańców dużych ośrodków miejskich będą to tereny pobliskich gmin. Pojawia się zatem szansa dla samorządów lokalnych, które poprzez wykorzystanie walorów naturalnych własnych gmin, stworzenie odpowiedniej infrastruktury i promocję mogłyby uczynić turystykę i rekreację ważnym źródłem dochodu. Do współpracy z samorządami w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji mogłyby się włączyć również organizacje pozarządowe oraz prywatni przedsiębiorcy.

2. Materiał i metody

W pracy zastosowano metodę analizy dokumentów. Potencjał poszczególnych gmin w kierunku rozwoju żeglarstwa oceniono na podstawie tych elementów strategii rozwoju lokalnego, które odnosiły się do turystyki i rekreacji. Uzyskane informacje zostały podzielone na trzy kategorie:

1. Potencjał turystyczno-rekreacyjny gmin.
2. Problemy utrudniające rozwój turystyki i rekreacji na terenie poszczególnych gmin.
3. Działania podejmowane i planowane przez samorzady lokalne w zakresie turystyki i rekreacji.

W badanych dokumentach poszczególnych gmin dokonano analizy zdiagnozowanych problemów dotyczących turystyki i rekreacji oraz planowanych w gminie działań w kierunku rozwoju i upowszechniania żeglarstwa. Przeanalizowano również możliwe formy współpracy między władzami gminy a pozostałymi podmiotami związanymi z działalnością dotyczącą żeglarstwa, korzystając z ich statusów, a także stosowanych regulacji prawnych (ustaw).

3. Pojęcie rozwoju lokalnego

Obserwując pozycję turystyki i rekreacji zarówno w aspekcie globalnym, jaki lokalnym, zauważa się wyraźny wzrost zainteresowania oraz intensyfikację działań związanych z ich rozwojem. Turystyka i rekreacja stają się ważnym działem lokalnej gospodarki – z jednej strony, stwarzając potencjalne miejsca pracy, z drugiej, odpowiadając na wzrastające zapotrzebowanie na treści wypełniające czas wolny współczesnego społeczeństwa. Przeprowadzona analiza dokumentów stworzonych przez władze lokalne miała na celu porównanie działań zmierzających do rozwoju turystyki i rekreacji na terenie czterech gmin Wielkopolski.

Podstawowym narzędziem zarządzania jednostką samorządu gminnego jest strategia rozwoju gminy, definiowana jako „ogólny program celów, zamierzeń, kierunków działań i decyzji podejmowanych w otoczeniu społecznym, stanowiący ja-

kościową koncepcję przyszłości, zbiór celów, zadań oraz głównych przedsięwzięć organizacyjnych realizowanych przy wykorzystaniu posiadanych zasobów materialnych i ludzkich” [Potoczek, Stępień 2008, s. 90]. Szczególnym aspektem każdej strategii rozwoju jest misja danego samorządu, czyli „szeroko rozumiany rozwój społeczno-gospodarczy jednostek terytorialnych, gdzie poprzez ścisłą współpracę sektorów publicznych i prywatnych stymuluje się wzrost konkurencyjności i lokalnej przedsiębiorczości; szczególnie sformułowany cel organizacji związany z rolą, jaką pełni ona na rzecz otoczenia” [Potoczek, Stępień 2008, s. 88].

Jak zauważa G. Gołębski, „najważniejszym zadaniem samorządów lokalnych jest stworzenie wizji rozwoju wydzielonych obszarów, tak aby zaspokoić określony rodzaj popytu turystycznego. Oznacza to konieczność sprecyzowania produktu turystycznego, oferowanego dla zaspokojenia tego popytu” [Gołębski 1999, s. 22-23]. Jednocześnie gminy mogą same generować popyt na dane usługi poprzez wykorzystanie i odpowiednią promocję walorów dostępnych na ich obszarze. Ten sam autor podkreśla znaczenie walorów środowiska naturalnego i kulturowego, które jego zdaniem „uznaje się za podstawę rozwoju turystyki. Są one warunkiem koniecznym, ale niewystarczającym [...]. Muszą być uzupełnione zespołem urządzeń i instytucji, tworzących bazę materialno-organizacyjną, bez której przyrodnicze i kulturowe atrakcje pozostałyby niewykorzystane, a nawet niedostępne” [Gołębski 1999, s. 81].

4. Rola organizacji samorządowych

Podstawowym podmiotem zajmującym się popularyzacją żeglarstwa w Polsce jest Polski Związek Żeglarski i jego regionalne oddziały. Na terenie Wielkopolski będzie to Wielkopolski Okręgowy Związek Żeglarski, w którego statucie w par. 8 wymienia się podstawowe cele działań, w skład których wchodzi m.in.: „zrzeszanie stowarzyszeń żeglarskich, popieranie rozwoju żeglarstwa, prowadzenie działalności wychowawczej, umożliwianie szerokim rzeszom społeczeństwa rekreacji na wodzie, kształtowanie wzorców społecznych w zakresie racjonalnego i kulturalnego spędzania wolnego czasu, upowszechnianie wiedzy o ochronie naturalnej środowiska wodnego i czynne wspieranie działań podejmowanych w tej dziedzinie przez instytucje państwowe i samorządowe [Statut Wielkopolskiego...]”.

„WOŻŻ, z zachowaniem obowiązujących praw i przepisów, dla osiągnięcia swych celów przedstawia władzom państwowym i samorządowym, Polskiemu Związkowi Żeglarskiemu oraz innym stowarzyszeniom i organizacjom społecznym wnioski w sprawach popierania rozwoju żeglarstwa, pełni wobec nich funkcje fachowego organu doradczego oraz występuje do nich w sprawach żeglarzy zrzeszonych w WOŻŻ. Dodatkowo WOŻŻ: zrzesza kluby, sekcje i organizacje skupiające żeglarzy, jak również inne osoby prawne; popularyzuje dobre obyczaje żeglarskie; ustala okręgowy kalendarz imprez żeglarskich; prowadzi i nadzoruje szkolenia żeglarskie, organizuje regaty, obozy, pokazy, odczyty, kursy itp.; ułatwia organizowanie nowych stowarzyszeń żeglarskich [Statut Wielkopolskiego...]”.

WOZZ zajmuje się również realizacją zadań (ze swego zakresu działania) zleconych przez administrację państwową i samorządową oraz PZZ, a szczególnie: przeprowadza egzaminy i wydaje uprawnienia żeglarskie, przeprowadza przeglądy techniczne jachtów oraz prowadzi rejestr statków używanych do uprawiania sportu i rekreacji. W Wielkopolskim Okręgowym Związku Żeglarskim stowarzyszonych jest 30 klubów żeglarskich.

5. Partnerstwo i zintegrowane zarządzanie

Zakres praw i obowiązków poszczególnych podmiotów względem gospodarki turystycznej regulują właściwe ustawy. Działalność gmin określa ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zgodnie z art. 7.1 ustawy „do zadań gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty”. W zakresie turystyki i rekreacji „zadania własne będą obejmowały m.in. sprawy: kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, promocji gminy oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi”. Zgodnie z art. 10.1 wspomnianej ustawy „Wykonywanie zadań publicznych może być realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego”.

Jednym z rozwiązań stymulujących właściwy rozwój jest współpraca władz publicznych z interesem środowisk lokalnych i regionalnych. „Odbywa się ona na zasadach formalnego związku między jednostkami lub grupami, z którymi uprzednio uwzględniono wzajemne oczekiwania i zaangażowanie stron” [Potoczek, Stępień 2008, s. 181]. Taką formę współpracy nazywamy partnerstwem publiczno-prywatnym (PPP), które definiowane jest jako „współpraca jednostki samorządu terytorialnego z sektorem prywatnym, w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć, których rezultatami (zyskiem i finansami) dzielić się będą zarówno gmina, jak i prywatny przedsiębiorca” [Potoczek, Stępień 2008, s. 181].

Zasady współpracy gmin z podmiotami prywatnymi reguluje ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym. Zgodnie z rozdz. 1 art. 1.2 przez współpracę podmiotu publicznego i partnera prywatnego w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego rozumie się „wspólną realizację przedsięwzięcia opartą na podziale zadań i ryzyk pomiędzy podmiotem publicznym i partnerem prywatnym”.

„Z inicjatywy Komisji Europejskiej powstała, na bazie definicji jakości WTO, koncepcja zintegrowanego zarządzania jakością w regionie turystycznym (*Integrated Quality Management* – IQM). Koncepcję IQM można określić jako taki sposób kształtowania turystyki w regionie, który równocześnie uwzględnia i ma korzystny wpływ na aktywność przedsiębiorstw turystycznych, turystów, społeczność lokalną oraz naturalne i antropogeniczne walory regionu” [Gołembski 2008, s. 172-173].

6. Charakterystyka badanych gmin

W niniejszej pracy skupiono się na analizie możliwości rozwoju żeglarstwa w czterech gminach. Kryterium wyboru było położenie gmin na terenie województwa wielkopolskiego oraz występowanie na ich obszarze akwenów umożliwiające uprawianie żeglarstwa. Oszacowano również odległość poszczególnych zbiorników od miasta Poznania – jako dużego ośrodka, którego mieszkańcy mogą być potencjalnie zainteresowani uprawianiem turystyki żeglarskiej. Odległość ta dla poszczególnych gmin mieściła się w przedziale 65-84 km. Wśród analizowanych jednostek znalazły się: największa z nich gmina miejska Wągrowiec oraz trzy mniejsze gminy wiejskie – Powidz, Włoszakowice i Chrzypsko Wielkie. Wszystkie gminy mają podobne warunki naturalne – duże zbiorniki wodne o dogodnych warunkach żeglugowych oraz bogate walory krajobrazowe. W tab. 1. przedstawiono podstawowe dane charakteryzujące omawiane gminy.

Tabela 1. Charakterystyka gmin

Cecha	Wągrowiec	Włoszakowice	Chrzypsko Wielkie	Powidz
Powierzchnia (km ²)	347,75	130	85	80
Liczba ludności	11 722	8 860	3 364	2 100
Pow. wód (%)	4,2 %	4,4%	12%	10,06%
Dochody budżetów gmin	53 731	21 286,6	8 819,3	8 203,2
Nazwa jeziora	Kaliszańskie	Dominickie	Chrzypsko Wielkie	Powidz
Odległość od Poznania (km)	67	84	65	84
Opracowana Strategia Rozwoju Lokalnego (na lata)	2003-2015	2004-2013	2005-2013	2002 – poprzednia 2010 przystąpienie do sporządzenia nowej strategii

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Strategia Rozwoju Gminy Wągrowiec...*; *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Chrzypsko Wielkie...*; *Plan Rozwoju Lokalnego...*; *Strategia Zrównoważonego Rozwoju...*; *Województwo wielkopolskie...* 2008].

We wszystkich omawianych gminach turystyka i rekreacja zajmują ważne miejsce w strategii rozwoju. Różnice wynikają z możliwości finansowych gminy oraz innych potrzeb, które stają się priorytetowe względem turystyki i rekreacji. We wszystkich gminach podkreśla się walory związane ze środowiskiem naturalnym, które w szerszej perspektywie stwarzają podstawy do rozwoju turystyki i rekreacji, natomiast obecność oraz charakter zbiorników wodnych pozwala kwalifikować je jako ośrodki żeglarskie. W tab. 2 przedstawiono wyniki analizy strategii rozwoju lokalnego pod kątem potencjału turystyczno-rekreacyjnego omawianych gmin.

Tabela 2. Potencjał turystyczno-rekreacyjny wybranych gmin

Wągrowiec	Włoszakowice	Chrzypsko Wielkie	Powidz
Bardzo aktywna działalność sportowa i kulturalna szkół i Ośrodka Kultury Gmina ma sporo atutów: dobre połączenia kolejowe i autobusowe, bliskość lasów i jezior (terenów rekreacyjnych) Stosunkowo duże możliwości dla rozwoju turystyki i wypoczynku Tereny pod działki rekreacyjne występują głównie nad licznymi jeziorami	Jest to obszar o dużych walorach krajobrazowych i przyrodniczych, na które składają się: – interesująca i niezwykle urozmaicona rzeźba terenu – duża liczba jezior – występowanie jednego z większych skupisk leśnych w okolicy – dobrze rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna w miejscowości Boszkowo (letnisko nad j. Dominickim) – park krajobrazowy na obszarze gminy 7 jezior, które decydują o atrakcyjności turystycznej gminy. Największe z nich, j. Dominickie, posiada I klasę czystości wód Jeziora stwarzają doskonałe warunki do uprawiania windsurfingu, żeglowania Wielość imprez sportowych, sportowo-rekreacyjnych i turystycznych organizowanych na terenie gminy	Z uwagi na istniejące uwarunkowania gmina posiada warunki do rozwoju żeglarstwa turystycznego i sportowego (w obrębie dużych akwenów powyżej 100 ha – jeziora: Wielkie, Chrzypskie, Białokoskie), Dobra jakość i klasa czystości wód Walory krajobrazowe i korzystne uwarunkowania naturalne Duża liczba obiektów turystycznych Korzystne warunki naturalne dla turystyki i wypoczynku – rozwinięta sieć hydrograficzna, urozmaicona rzeźba terenu, lasy oraz ciekawe obiekty kulturalne Przeznaczanie przez rodziny miast coraz większej części budżetu na rekreację	Korzystne położenie w odniesieniu do dużych ośrodków miejskich (Poznań, Konin, Bydgoszcz, Gniezno) Turystyka – jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki Walory przyrodniczo-krajobrazowe, głównie: atrakcyjne położenie gminy między dwoma jeziorami o wysokiej klasie czystości: j. Powidzkim a j. Niedziegiel Wypożyczalnia sprzętu wodnego będącego własnością gminy Powidz przy O.W. „Łazienki” „Rejon Powidzko-Skorzęciński” wpisany na listę dziewięciu atrakcyjnych obszarów z punktu widzenia walorów naturalnych w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Strategia Rozwoju Gminy Wągrowiec...; Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Chrzypsko Wielkie...; Plan Rozwoju Lokalnego...; Strategia Zrównoważonego Rozwoju...].

Celem tworzenia strategii rozwoju lokalnego jest również wyszczególnienie problemów gmin. Dla omawianych jednostek wskazuje się na niedostateczne wykorzystanie posiadanych walorów. Jako główne przyczyny wymienia się niewłaściwe zarządzanie zasobami, brak środków finansowych, słabo rozwiniętą infrastrukturę, a także degradację zasobów naturalnych, z powodu braku racjonalnej polityki ochrony środowiska. Wskazuje się również na niską aktywność społeczną oraz problemy z organizacją czasu wolnego zarówno dzieci, jak i osób dorosłych. Szczegółową identyfikację problemów poszczególnych gmin przedstawiono w tab. 3.

Tabela 3. Problemy gmin związane z rozwojem turystyki żeglarskiej

Wągrowiec	Włoszakowice	Chrzypsko Wielkie	Powidz
• Problemy z organizacją czasu wolnego dzieci mieszkających z dala od szkoły • Pomimo dużych walorów, potencjalne możliwości gminy w zakresie pełnienia funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych pozostają wciąż niewykorzystane	• Wykorzystanie i kształtowanie walorów turystycznych – jeden z głównych problemów rozwojowych • Intensyfikacja ruchu turystycznego wiąże się z prowadzeniem racjonalnej polityki władz samorządowych, związanych nie tylko ze wzbogacaniem atrakcyjności omawianych terenów, ale również z utrzymaniem dobrego stanu środowiska naturalnego w znacznym stopniu już eksploatowanego i degradowanego przez letników • Bez czystych jezior, zadbanych rewaloryzowanych parków, nakładów na wizerunek krajobrazu nie może być mowy o funkcji turystyczno-rekreacyjnej gminy • Rozwój sportów wodnych wymaga dalszych inwestycji związanych z dostosowaniem akwenów pod względem możliwości żeglowania i rozbudowy infrastruktury nadbrzeżnej	• Niedostateczne środki finansowe • Brak inwestorów • Niskie wydatki gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca na inwestycje • Brak środków finansowych na działalność kulturalną i sportową • Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna • Słabo rozbudowana infrastruktura dla turystyki i rekreacji	• Zajęcia wychowania fizycznego w szkole dla większości dzieci i młodzieży stanowią często jedyną, ale niewystarczającą zorganizowaną formę aktywności fizycznej • Brak aktywności fizycznej wśród mieszkańców • Brak autentycznych działaczy sportowych • Podatność jeziora Powidzkiego na degradację. Okresowo posiada już II klasę czystości wody • Przekraczanie, w miejscach szczególnie atrakcyjnych, chłonności turystycznej, a nawet naruszanie zasad zagospodarowania terenu nabrzeżnego określonych w Planie Ochrony Przyrody PPK

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Strategia Rozwoju Gminy Wągrowiec...*; *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Chrzypsko Wielkie...*; *Plan Rozwoju Lokalnego...*; *Strategia Zrównoważonego Rozwoju...*].

W każdej z gmin opracowano plany poprawy istniejącej sytuacji wraz z wyszczególnieniem działań priorytetowych zmierzających do wzmocnienia funkcji turystyczno-rekreacyjnych. W tab. 4 zestawiono działania podejmowane, jak i planowane w celu osiągnięcia zamierzonych celów.

Tabela 4. Działania podejmowane i planowane przez samorzządy lokalne w zakresie turystyki i rekreacji

Wągrowiec	Włoszakowice	Chrzypsko Wielkie	Powidz
Jeden z 3 głównych celów strategicznych gminy: <i>Rozwój usług społecznych</i>. W tym dostępność do tzw. usług społecznych: kultura, sport i rekreacja Budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	W perspektywie najbliższych lat rozwój sektora turystycznego – priorytetem w gospodarce gminy Rozwój bazy noclegowej zwłaszcza na terenach nadjeziornych – Boszkowo – letnisko wraz z rozwijającymi się sportami wodnymi Ciągłe uatrakcyjnianie oferty rekreacyjnej na terenach już do tego wykorzystywanych, zagospodarowanie nowych miejsc dla turystyki, szczególnie likwidacje negatywnych skutków pobytu letników związane z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego	Promocja gminy Tworzenie warunków dla rozwoju turystyki, a zwłaszcza poprawa stanu technicznego obiektów wypoczynkowych, lepsze zagospodarowanie turystyczne obiektów już istniejących Kształtowanie nowej zabudowy w sposób niekolidujący ze strefami widokowymi (dotyczy to terenu wokół jezior) Turystyczne zagospodarowanie brzegu jeziora Chrzypskiego	Turystyka – jeden z czołowych kierunków rozwoju gminy Uzyskanie i utrzymanie wysokiego poziomu usług turystycznych, przy pełnym zachowaniu walorów środowiska naturalnego Koncentracja uwagi na: wielokierunkowym działaniu na rzecz powszechnej akceptacji kultury fizycznej i podejmowaniu działań na rzecz jej rozwoju rozbudowie i modernizacji bazy w celu zapewnienia optymalnych warunków do uprawiania różnorodnych dyscyplin sportowych
	Modernizacja bazy i przystani nad j. Dominickim – działania sprzyjające rozwojowi sportów wodnych: – poprawa bezpieczeństwa – zapewnienie warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu – zwiększenie oferty wypoczynku – wzrost ruchu turystycznego – wzrost atrakcyjności turystycznej – nowe miejsca pracy	Zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego elementów przyrodniczych, takich jak: jeziora, ciekły, stawy, atrakcyjne ściany leśne Upowszechnianie wśród społeczeństwa sportu masowego i rekreacji. Realizacja programów sportowych adresowanych do młodzieży i dorosłych	Zorganizowanie żeglugi turystycznej na j. Powidzkim, Podniesienie estetyki kąpielisk, budowa oświetlonego deptaku spacerowego z „Łazienek” do „Dzikiej Plaży” Budowa moła spacerowego i przystani dla sprzętu pływającego Przygotowanie ogólnego materiału promującego gminę Powidz jako doskonałe miejsce turystyczne Zamieszczanie w prasie tematycznych artykułów promocyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Strategia Rozwoju Gminy Wągrowiec...; Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Chrzypsko Wielkie...; Plan Rozwoju Lokalnego...; Strategia Zrównoważonego Rozwoju...].

7. Podsumowanie

We wszystkich omawianych gminach turystyka i rekreacja zajmują ważne miejsce w strategii rozwoju. W największej z nich – gminie Wągrowiec, o bogatych walorach związanych z turystyką krajoznawczą oraz najmniejszy udział powierzchni wód w stosunku do powierzchni gminy, opracowania dotyczące żeglarstwa są marginalne. Natomiast w pozostałych gminach, gdzie udział jezior jest większy, możliwość wykorzystania potencjału tych akwenów jest bardziej dostrzegana. W tych gminach plany działania pod kątem poprawy infrastruktury żeglarskiej i promocji są bardziej szczegółowo określone.

Turystyka żeglarska, aby mogła funkcjonować poprawnie, wymaga sprawnego współdziałania kilku podmiotów. Pierwszym z nich jest gmina, która zajmuje się m.in. tworzeniem wizji rozwoju danego obszaru, zarządzaniem terenami rekreacyjnymi i urządzeniami użyteczności publicznej oraz promocją danego regionu. Kolejnym ogniwem są prywatni przedsiębiorcy, którzy poprzez komercyjne inwestycje lub partnerstwo publiczno-prywatne zapewniają właściwą infrastrukturę w postaci marin (przystani), sanitariatów oraz parkingów. Dodatkowo istotnym elementem jest zapewnienie zaplecza gastronomicznego, spożywczego, technicznego czy kulturalno-rozrywkowego. W gestii prywatnych przedsiębiorców pozostaje również oferta czarteru jachtów. Dopełniającą rolę odgrywają Okręgowe Związki Żeglarskie, które prowadzą m.in. działalność szkoleniowo-egzaminacyjną, popularyzacyjną, wychowawczą, jak również nadzorczą w odniesieniu do sprzętu wykorzystywanego w uprawianiu żeglarstwa.

Na podstawie analizy czterech gmin jako potencjalnych ośrodków rozwoju żeglarstwa dostrzega się podrzędność inwestycji turystyczno-rekreacyjnych względem pozostałych dziedzin życia społecznego. Jest to uwarunkowane ograniczonymi środkami finansowymi w budżetach gmin. Skutkuje to umiarkowanym zainteresowaniem inwestorów, którzy oczekiwaliby współzaangażowania ze strony władz lokalnych. W stanie obecnym dominuje rozproszenie podmiotów świadczących usługi dla żeglarzy oraz brak infrastruktury spełniającej oczekiwania potencjalnych klientów. W tej sytuacji uzasadnione wydaje się stworzenie wspólnego, długoterminowego i przede wszystkim uwzględniającego rolę poszczególnych podmiotów programu inwestycyjnego. Taka struktura daje podstawy do tworzenia planów rentowności przedsięwzięcia oraz jego ekonomicznego uzasadnienia.

Literatura

- Golebski G. (red.), *Nowe trendy rozwoju turystyki*, Wydawnictwo PWSZ, Sulechów 2008.
Golebski G., *Regionalne aspekty rozwoju turystyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999.

- Kielbasiewicz-Drozdowska I., Siwiński W. (red.), *Teoria i metodyka rekreacji: zagadnienia podstawowe*, AWF, Poznań 2001.
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Chrzypsko Wielkie na lata 2005-2013.
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Włoszakowice na lata 2004-2013.
- Potoczek A., Stępień J., *Podstawy strategii rozwoju lokalnego i regionalnego*, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2008.
- Siwiński W., *Pedagogika czasu wolnego rekreacji i turystyki*, Polski Dom Wydawniczy „Ławica”, Poznań 1999.
- Statut Wielkopolskiego Okręgowego Związku Żeglarskiego*, www.pozz.poznan.pl.
- Strategia Rozwoju Gminy Wągrowiec na lata 2003-2015*.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Powidz z 2002 r.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (DzU 2001, nr 142, poz. 1591 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym* (DzU nr 19, poz. 100).
- Województwo wielkopolskie 2009, Podregiony, powiaty, gminy*, GUS w Poznaniu, Poznań 2009.
- Zmyślony P., *Zintegrowany system zarządzania jakością w regionie turystycznym: podstawy koncepcyjne i możliwości zastosowania*, [w:] G. Gołębski (red.), *Nowe trendy rozwoju turystyki*, Wydawnictwo PWSZ, Sulechów 2008.

ROLE OF LOCAL GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF REGIONAL TOURISM, CASE STUDY: SAILING

Summary: The article is an introduction to a discussion about the development of sailing tourism and recreation in a local aspect. In the thesis there are discussed the principles of cooperation between local government and non-governmental organizations. The analysis concerns four communities from Great Poland. By the comparison of local developmental strategies the article shows interest in the development of tourism and recreation and using their potential as sailing centres. In order to provide proper functioning of sailing tourism, efficient cooperation is essential. Nowadays there is dispersion of subjects who render services for sailors, as well as there is lack of proper infrastructure. In this situation it is reasonable to create common, long-term lasting investment programme which will consider the roles of individual subjects.